

wihale ärritawad, saadik ei pea siis inimese õrnad nerwid mitte ärritatud saama.

Punane wärw teeb mulle alati tõdina nerwidesse. Ta mõjub wäga silma wõrknahta peale, siit tõdistab ta nägemisenerwi ja nägemisenerw paneb kõik teised tundmuse nerwid tõdinasse. Inimese tahtmine ei jõe sähärduses nerwide olekus ka mitte puutumata, waid ta saab wäga elawalt liiskuma pandud. On punase wärwi kiired ühest inimesest wõi loomast wõi asjast tulnud, mis nägijal juba enne wastumeelt, siis tõuseb sagedaste paha meel rinnus ülesse, kas wab wihale ja awaldab ennast kas tõrjujas sõnas ehk teos. Ümberpööratud on lood, kui näituseks üks armas naisisugu inimene punases riides meestisugu inimesele läheneb. Seal taswarad nerwide tõdina sunnil tõdisugused igatsused ja ihaldused majatõrguselt mehe rindu: ta oidab ja loidab sundmuste mäsul, hoiab inimestest eemale, ringutab läsa ja waikib. Meel on ärtas, tolt tabtmise wasta — surm suuskutab poisist.

Risugusid ärritawaid tundmust wõib inimene wististe ka muidu saada, aga punane tulusese wärw on kõige ägedam neid sünnitama.

Seda ütlen mina Sepa Rein, aga mitte, nagu mõni arwab, Nõldri Nihkel. See terwe peatükk, kus Nihklist ja Witust kõne, on minu hooletis Nihklist enesest tõnelda jäätud. Ja ma täidan Nihkli soowi suure hea meelega ning tahan siin palju tarkust wälja laotada inimestele õpetuseks ning enesele meele jahutusks.

See tähendatud punane wärw on ka Nihklike palju tuska teinud ning selle pärast on ta minu hooletis selle peatüki oma eluloost annud. Ja kui ma õigust pean tunnistama, siis olen ise ka punaste palgede ning weel punasemate huulte pärast palju oma nooremas eas kannatanud. Seda ütlen neile noorematele troostiks, kes just parajaste padalis on. Ka õiendan ma sellega neid eksiist arwamist, mille tõttu üks wana pois kõikidest tundmustest tühi ja kõikidest palawikudest paljas olla. Ilma hooplemiseta wõin öelda, et palju rohkem oma noores eas olen kannatanud kui mõni praegune haljasnoff. D, meie olime muiste ka

poisid! Tõõstme kas wõi seinast läbi riisuguse kirju põlle järele. Praegused poisid on wabest meie wanade wasta otsekui wihmaussid sisalikkude wasta. Nemad roomawad nii tasa, tasa ja tatsuwad ju hulga maa pealt oma terawa ninaga ette, kas ka rahakott tüdrukul waruks walmis on; pole neil nerwisid, pole neil werd. Meie ajal hüüti küll nerwisid pudusoonedeks ja wähesed wanemad inimesed teadstwad ka sedagi nime, noorematel oliwad nad nime ja näo poolest hoopis tundmata. Aga teo poolest, ehei! Hoopis teine inimese tõug elas siis. Elawad, kräbedad, tulised oliwad nad. Polnud seal aega ega arupidamist. Kase Juhan, peremehe söök ja priitit! Kuud nad nii aeglased, aelewad ja mõtlewad. Aga mis nad paraku mõtlewad? On see ka mõtlemine, kui üks terwed nädalid ümber wedelab, ei saa ega saa asjaga joonele. See pole kellegi mõtlemine.

No aga, mis ma neid nooremoid ka nii wäga noomin. Eks igaüks tunne oma asja kõige paremaste. Nõe praegusel ajal on ju ka see rahakott nii kutsariks pukti seatud. Tema see seda eluwankrit jubib. Kammonat, mees midagi ei maksa. Selle pärast peab siis ka koblama kápuga, kas tüdrukul rahakott lõrwas, muidu waja kosja hobuse pea teise talusse pöörata. Kandke, lapsukeled, oma toormat, kandke wika meelega. Punane wärw pole mitte ükski wärw. Punane wärw oli meie wanade wärw.

Banadega on aga wana aeg möödas. Uus aega uued lombed, uued mõtted, uued nerwid, uued wärwid. Teie nooremad, teie wärw pole mitte punane waid ta on roheline. Roheline on teie wärw. Ärritatud meel nõuab lahutust. Ilka ei jõua inimene ärritatud meelel elada. Ra hu on ülem kui ärritus. Roheline wärw on rahusünnitaja. Roheline wärw lahutab ärritatud meelt. Kui mingi asi sind pahandanud, siis mine toast wälja halja metsa alla, ehk waata läbi akna õue rohelise puu otsa, küll näed, tust lahkeb, meel läheb lahkeks. Selle pärast kiidame uut aega, kus eluhoonetel suuremad aknad tehasse, nii et rohelistel puudel ja rohelistel pöesad, muru ja rohumaad oma ahutawa karwaga kõige lewade, suure ning sügise aja rahu-